

על פייר מנארד, הרי "בחינת יצירתו של הרברט קווין" דומה לו כמובנים רבים. גם הרברט קווין, כמו פייר מנארד, הוא מחבר דמיוני. כמו בסיפור על מנארד, גם כאן פותח בורחס באיזכור מקורות רבים ומשונים מתוך כוונה ליצור אשליה שמדובר במקרה אמיתי, ובדרך זו לטשטש את הגבולות בין מציאות לאי-מציאות. בורחס מספר על דברי החספ, שנכתבו בעיתונים אחדים לאחר פטירתו של אותו הרברט קווין, ותוך כדי כך הוא גם מביע את דעתו על קווין ועל משמעות יצירתו. כאשר בורחס מתאר בקצרה את היצירה הזאת, הוא אומר דברים המתארים למעשה את יצירתו שלו: "הוא חש באופן ברור — כותב בורחס על הרברט קווין — באופי הניסיוני של ספריו: הם מעוררים הערכה בשל חדשנותם ובשל יושרם הלאקוני, אך לבטח לא בשל סגולות הלהט שבהם".

לאחר הקדמה זאת מתחיל בורחס לחאר את ספריו הדמיוניים של קווין, ובכך הוא מספר לנו את הרעיון המרכזי של כמה ספרים שהוא עצמו היה רוצה אולי לכתוב יום אחד. אחד מאותם ספרים הוא איזה "דומן נסוג ומסתעף", הניתן לקריאה באופנים שונים, ואשר נושא את שם הספר "March April". בהתאם לדסבר של בורחס, אין לפרש את שם הספר כ"החלוקת אפריל", כפי שאולי נדמה לקורא, אלא פשוט "אפריל, מארס", שם המרמז על תוכנו ועל אופן כתיבתו. שלושה-עשר פרקים מרכיבים את הספר. הראשון מספר על שיחה מזדמנת בין שני זרים בתחנת רכבת. שלושת הפרקים הבאים, השני השלישי והרביעי, מציגים שלוש חלופות אפשריות למה שהתרחש ביום הקודם לפנישה הזאת. בתשעת הפרקים הנותרים יש שלוש חלופות, שונות עד מאוד זו מזו, לכל אחת מהחלופות הקודמות. כך נוצרים תשעה רומנים אפשריים, שכל אחד מהם בנוי משלושה פרקים ארוכים מאוד, והפרק הראשון משותף לכולם. לכל החבון בורחס כאשר אמר שזה רומן "נסוג ומסתעף", כל אחד מהרומנים המתקבלים בדרך הקומבינטורית הוא נושא אופי שונה לחלוטין ממשנהו: האחד הוא בעל אופי סמלי, השני הוא אל-טבעי, השלישי בלשי, הרביעי פסיכולוגי, וש אחד קומנויסט ועוד אחד איטי-קומנויסט.

בורחס ממשיך ומספר לנו על ספריו השונים של אותו קווין, ותוך כדי כך הוא בוחן, כרגיל, את הערך האסתטי של הרעיון

פרק ג'

לידתו של סגנון: דברי ימי תועבת העולם

בפרק הקודם נדון רעיון טישטוש הגבולות ומיוג התפקודים בין הקורא לבין המחבר, רעיון המהווה אחד היסודות המרכזיים ביצירתו של בורחס. אין זה הגבול היחיד שבורחס מיטשטש ביצירתו באורח שיטתי. קו גבול אחר המתערער באופן מכוון בכתיבו הוא זה שבין דמיון למציאות, ובכך נחזור ונדון בהמשך הרברים. ביסווי מסוים של התערערות קו הגבול הזה נוגע להתייחסותו של בורחס לספרים שהוא עצמו בודה מדמיונו, כאילו היו הם קיימים ואמיתיים לכל דבר. כבר פגשנו תופעה זו בסיפור על פייר מנארד, אבל כעת נרחיב בעניינה.

כפי שכבר ציינתי, בורחס כתב סיפורים קצרים, מאמרים ושירים. מכך משתמע, שאין בעבודותיו רומנים או יצירות ארוכות אחרות. דבר זה אינו מקרי כלל וכלל, אלא פועל יוצא של תפישת ספרותית מנובשת מאוד, שלה השלכות רבות על אופן כתיבתו. בורחס כתב פעם, כי לידתו "אין טעם למחוח על פני המשמאות עמודים רעיון שניתן להציג בעל פה, באופן מושלם ומתמצת, תוך מספר דקות". לשם מה לכתוב ספר ארוך כל כך, שאל בורחס, אם אפשר להעמיד פנים כאילו ספר כזה קיים ולהציג לקורא רק את המצאת תוכנו או פרשנות על אודותיו? כך אנטנו מוצאים, ברבים מסיפוריו של בורחס, תוארי תוכנו של ספר דמיוני שבורחס ממציא כדי למסור לנו את עיקריו. כאמור הסיפור על פייר מנארד, שנסקר בפרק הקודם, ממחיש את הטכניקה הזאת במידה מסוימת. אבל דוגמה בולטת ומעניינת עוד יותר לשימוש בטכניקה הספרותית הזאת מופיעה בחובר "בחינת יצירתו של הרברט קווין".

אף שבקריאה הראשונה לא ניתן לחוש בקירבתו הרבה לסיפור

מקורמים בלי להטמיק. אבל יחד עם זאת, מרכזיותה של המטאפורה מעולם לא נעלמה מניצוחו של בורחס. אחד הרעיונות שעליו אהב לחזור ולהצהיר בכתיבו, הוא שתולדות האנושות איננה אלא תולדותיהן של מספר קטן של מטאפורות המזננות במנינה אחרת בכל עידן ועידן. לרעיון זה נשוב בהמשך הדברים. באמצע שנות השלושים חיפש בורחס דרכים ספרותיות מתאימות לטעמו יותר מאלה שהציעה לו התנועה האולטראסיטית בתחילת דרכו. הוא פירסם מסות רבות על נושאים ספרותיים, שבהם כבר ניתן לזהות ניצנים של מה שיהיה לימים סגנונו הבלעדי. אבל זהות ספרותית מגובשת הרבה יותר הציג בורחס רק עם פירסום סיפוריו הראשונים, שהתחילו להופיע ב-1930, ואשר נקבעו ופורסמו ב-1935 תחת הכותרת המשותפת "דברי ימי תועבת העולם".

חלקו המרכזי של הספר הזה מורכב משבעה סיפורים על נופלים נורעים, שעלולותיהם נראו לבורחס כראויות לשמש ביטי לסיפוריו. בורחס הצהיר, שליצורך הכתיבה הוא השתמך על ספרי היסטוריה כתובים אנגלית, שראו אור בתחילת המאה העשרים. בסוף הספר אף מופיעה רשימה מלאה ומפורטת של מקורותיו, שנלקחו כולם מספרים לגמרי לא שיגורתיים: "תולדות שורדייזים" מ-1911, "הכנפיות של ניוירוק" מ-1927, "מאה שנים של אקדחתים" מ-1931, וכיצא באלה כותרות מפתיעות.

רשימת שמות הסיפורים נותנת לנו תחושה בלתי-אמצעית של הטון המאפיין את הסיפורים עצמם:

- הגואל האיום, לוריס מז'ל
- הנוכל שלא יאמן, טום קסטרו
- האלמנה צינג, שוהדת-ים
- ספק העולות, מונק אוסטמן
- המרצח הסרדהפנית, ביל הריגן
- שר-התקסים גס-החלכות, קוטסוקה נו סוקה
- הצבע במסיכה, חכים מק'רב
- נביא לדוגמה את הסיפור על "הגואל האיום, לוריס מז'ל" ונבחן את מבנה עלילתו. בחצי עמוד דהוי מסביר בורחס את הרקע ההיסטורי לעלילה: הבאת העבדים השחורים לאמריקה בידי הספרדים במאה השש-עשרה והחשלות ההיסטוריות מהדקיות-

הטמון בבטיס כל אחד מאותם ספרים. בסיפור זה עולים שוב נושאים המעסיקים את בורחס במקומות רבים: האפשרות של פרשנויות שונות למקור ספרותי אחד, האפשרות ליצירת ספרות בדרך מבנית, תפקיד הזמן בתוך העלילה.

התייחסות לתוכנם של ספרים אחרים, אמיניים או בדויים, היא אפוא, מהותה של הטכניקה האהובה על בורחס. היא המאפשרת לו להרחיב את תפקידו במחבר/קורא הרבה מעבר לנבולות המציאות. במקום לספר לנו רק על אודות אותם ספרים שקרא בחייו, הוא יספר לנו גם על אודות אלה שלא נכתבו מינעם, אבל היו עשויים, לדעתו, או אפילו צריכים, להיכתב. מעניין לציין בהקשר הזה, שאחד הרומנים החשובים שנכתבו בשנות השישים בשפה הספרדית נכתב בדרך המזכירה במפורש את April March, הרומן המסתעף הדמיוני של קוזיין, תוך אפשרות ליצור רומנים שונים, לפי טעמו של הקורא. כוונתי היא ל-Rayuela (משחק ה"קלאס") מאת חוליו קורטאסר (Cortázar), סופר ארגנטינאי שהושפע רבות מבורחס. נדמה לי שניתן למנות עוד יצירות רבות, בשפות שונות, ששאבו מן הרעיון הזה.

הרעיון הזה של בורחס – תימצות ופרשנות של ספרים דמיוניים בדרך לכתיבתו שלו – על אף מרכזיותו במכלול כתביו, לא היה תמיד חלק מסגנונו. אפשר אף לציין, באופן מדויק למדי, את ראשיתו בזמן. המקור לרעיון הזה מופיע בקובץ הסיפורים הראשון של בורחס, *Historia Universal* (דברי ימי תועבת העולם), כפי שתורגם לעברית, שפורסם לראשונה ב-1935. כפי שכבר סיפרתי בפרק הראשון, מאז חזר מאירופה לבואנוס-איירס ב-1921, היה בורחס בקשר קשור לקבוצות רבות ושונות של משוררים אוונגרדיסטיים. הידיעה שבהן הייתה קבוצת האולטראיסטים. האולטראיסטים (Ultraismo) הספרדי והארגנטינאי היה ביטוי מקומי מקביל לתנועות אמנותיות חשובות של שנות העשרים באירופה, כגון האקסטרסוניזם, הקוביזם והסוראליזם. האולטראיסטים ביקש לצמצם את השיירה הספרדית כולה ליסוד אחד מרכזי: המטאפורה. בהשפעת האולטראיסטים כתב בורחס שירים שנקבעו בספרי הראשונים. בשירים אלה הוא התנסה בשימוש בשפה עמוסה ומסובכת, שאט-אט החל למאוס בה. לימים נהג אפילו לומר, שלא היה מסוגל להיזכר באותם תרגילים ספרותיים

טיפוסית, באנטריקילימקס מוחלט לכל העלילה, ניתן להבין שתבניות הנקמה של מורל לא התממשו. אני מצטט כאן מתוך הפיסקה המסיימת את הסיפור:

מורל, בראש אוגרות של שחורים שקודם לכן חלמו לתלותו, מורל נמלה ברי צבאות של שחורים אשר קודם לכן חלם להנהיגם — בכאב רב אני מודה שדברי הזמים של נהר המזיסיפי לא ניצלו את ההזדמנויות המפוארות הללו. בניגוד לכל צדק פואטי (או לכל סימטריה פואטית), גם הנהר שביצע את פשעיו של מורל לא היה לקברו. ב-2 בינואר 1835 נפטרו לזרוס מורל מדלקת ריאות כבית-החולים בעיר נטשו, שם אושפז בשם טילאס באקלי. חבר ששכב באותו אגף זיחה אותו. ב-2 וכי-4 בחודש ניסו העבדים של מטעים אחרים להתמרד, אך הם דוכאו ללא שפירות זמים ראוייה לציין.

הסיפור על לזרוס מורל הוא טיפוסי לכל שבעת הנובלים המתוארים בספר הזה של בורחס. בורחס מספר את סיפור חייהם בצורה עניינית, ללא כל ניסיון להבין ולהסביר את המניעים, החברתיים או הפסיכולוגיים, שביסוד המעשים, ובודאי ללא כל ניסיון ללמד לקחים מוסריים. ככל הסיפורים צומצמו חייהם של הגיבורים לשתיהם-שלוש פרשיות מרכזיות, שזמן רב מפורד ביניהן. העלילה מורכבת בדומה לתסריט קולנועי, שבו מתבצעים מעברים חדים מסצנה אחת למשנה.

חוקרי יצירתו של בורחס טרחו ודקדקו את הקשר שבין המקורות המצוטטים בסוף הספר, ושעליהם כביכול מבוססים שבעת הסיפורים, לבין העלילות המסופרות בהם. ההשוואה העלתה הבדלים רבים בין השניים באשר לפורטים, הסיפור על לזרוס מורל, לשם דוגמה, מבוסס על שני ספרים, כביכול: אחד של מרק טוויין על החיים באזור נהר המזיסיפי והשני על מרק טוויין ותקופתו. מתברר, שכל השיטה של שחרור העבדים של מורל היא המצאה של בורחס. יתר על כן, המורל היחידי הנוכח בסיפוריו של טוויין הוא אחד גזתן מורל. בורחס פשוט משלב בסיפור את שם המשפחה של אותו מורל עם השם לזרוס, המופיע בבית החדשה כמי שישוע גאל אותו והחזירו לחיים ארבעה ימים לאחר מותו. סיפור

הלכת של המהלך הזה. קיומו של לזרוס מורל (Lazarus Morell) למשל, הוא רק אחת מאותן דהשלכות.

בדאי עמוד נוסף מתואר מקום העלילה: מחוז נהר המזיסיפי וסביבתו. אחר כך מתואר הנוף האנושי: מטיצי הכותנה והטבק של דרום ארצות-הברית, והעבדים השחורים המשתחחים ליד שורות האינדולים, מזריחה עד שקיעה. לצידם חיים גם לבנים עניים המקבלים שאריות מזון גנוב מהשחורים עצמם, אך לעולם מחזיקים בגאותם המזענית. לזרוס מורל היה אחד מהם. בורחס מספר בקצרה על חייו של מורל ובעיקר מסביר לנו שכל הערויות עליו הן מפקפקות.

על הרקע הזה אפשר אפוא לספר את סיפור הנובלות שלו. לזרוס מורל פיקד על חבורה של אלף אנשים, שמילאו את פקודותיו תחת שבושה ומתוך אימה עמוקה מפניו. הם הסתובבו במטעי הדרום ואיתרו קורבנות פוטנציאליים: עבדים אומללים שביקשו את חירותם. אנשי מורל הציעו לעבדים עורה בבריתה מדי בעליהם. הבריתה הזאת תובל את העבדים לזריהם של אנשי מורל, כדי שאפשר יהיה למכור בשנות את העבדים הנמלטים לבצל עבדים אחר במקום מרוחק. העבד אמור היה לקבל אחוים מן העיסקה, ואנשי מורל הבטיחו גם לעזור בבריתה נוספת, הפעם אל אחת המדינות החופשיות שבצפון. כמובן שלאחר שברחו וחזרו ונמכרו, לא ראו העבדים לעולם את חלקם בעיסקה וגם לא השיגו את החופש הנכסף. במקרים רבים חיסלו אנשיו של מורל את העבדים כמו זריהם, על ידי הטבעה במימי המזיסיפי, על מנת למנוע הלהנות. גם אלה מאנשיו של מורל שנחשדו כמלשינים פוטנציאליים הוטבעו במימי הנהר ללא היסוס.

עסקיו של מורל שיגעונו, שהרי העבדים נוכחו שחבריהם נעלמים ואינם חוזרים, ובכך ראו סימן שאכן ניתן להיגאל בעזרת מורל. לאחר שגאל בדרך זו מעל שבעים עבדים, ורבים אחרים המתונו לתורם, הלשין עליו אחד מאנשיו, ומורל נאלץ לברוח מפני החוק. במהלך בריחתו הוא מתכנן לנקום בעזרת אלה שעזרו שומרים לו אמורים: אותם שחורים דרומיים שראו בו גואל. הוא חשב על תגובה בעלת מחדים היסטוריים: לארגן מרד כללי של שחורים, ביה כליית של העיר ניו אורלינס וביטוש כל אדמותיה. במעבר חד אנו מגיעים מכאן אל סוף הסיפור. בדרך בורחסית

את המקום המרכזי התופס בכתיבתו השימוש בדימוי המכונה "אוקסמורון", דהיינו, הצמדת שם תואר הסותר, לכאורה, במהותו את שם העצם שאותו הוא בא לתאר, כמו אותה "חרדה נעמה", למשל, שבורחס הזכיר מליולת ילדותו, כאשר קרא את ספרי טשייבנסון. גם בשמות סיפורי הנובלות שבקובץ הזה אנו מרגישים את הכיזון האוקסמורוני המובהק של בורחס: גואל נורא, שר-טקסים גס-הלכות, אלמנה שורדה-ים. אך שם הקובץ עצמו הוא אוקסמורוני באורח מפתיע עוד יותר. תועבה ונובלות היו מאז ומתמיד חלק מדבר הימים של האנושות. הרי זה ברור. אך בדרך כלל, ובוודאי בתקופה שבה פורסם הספר, אין מצפים באופן מיוחד לחיבור של דברי-ימים (Historia Universal) לנובלות. השם הזה, Historia Universal, שמור היה בדרך כלל למעשים הגדולים של האנושות: אמנות, ספרות והומיות. משעשע לחשוב על כך, שבוחרת בזאת היתה אכן יכולה להופיע הזים בספר עיון רציני ולמדני היוצא מהמחלקה להיסטוריה של איזו שהיא אוניברסיטה מכובדת בעולם. בורחס לבטח הגה כותרת זו ככונה לגלגית ואירונית.

גם השימוש שעושה בורחס במלה Infamia, כחלק מהכותרת, ראוי להערה. המלה תורגמה לעברית כ"תועבה", ותרגום זה איננו בלתי-נכון. גם "נובלות" או "קליף" מתאימים לשמש כתרגומים מתקבלים על הדעת ל-Infamia. אבל במקור הספרדי, ברור כי לפורחס יש כאן גם כוונה נוספת. אחד המרכיבים הקובעים את טעמה המיוחדת של הקריאה בבורחס הוא השימוש הבלתי-ירמיל שהוא עושה במילים על פי משמעות ארכאית שאיננה עוד בשימוש יומיומי, או, כמקרה הזה, על פי המשמעות האטימולוגית של המלה. המלה Infamia מופיעה כאן אמנם במשמעות של "תועבה" או "קליף", כאמור, אבל גם כדבר המנוגד ל-Fama, זאת אמרת, דבר המנוגד להתלה או לפירסום. משמעות זו מחזקת עוד יותר את האופי האוקסמורוני של הכותרת, שאפשר אולי לקרוא אותה כ"תולדות, או דברי הימים, של כל מה שאינו ראוי להתלה או לפירסום". אלה כמובן פרטים קטנים, וייתכן שיש מי שיראה בהם טרחנות מלומדת, ולא סימן הדבר של סופר גדול. על כל פנים, בורחס עצמו לא התיימר ליותר מאשר לגרום באמצעות כתיבתו, וגם בפירטי כתיבתו, הנאה קלה, ואולי אף הפתעה לקוראיו, בורחס, כמובן, היה מודע היטב לשימוש המיוחד שעשה בלשונו.

של לזרוט בברית ההדדית מתקיים בקרבנה נהר הזרדן, בעוד מורל של בורחס גאל את קורבנותיו בקרבת המיסיסיפי. מה זה משנה כלל, אם הפרטים תואמים או אינם תואמים את המקורות ההיסטוריים שבורחס, בניכול, מסתמן עלהמה? זדלי, כפי שכבר אמרתי, תמצית הסוד של היצירה הכורחסית: קריאה אישית של המנקרות, ערבוב של מקורות שונים, עירוב הצמיאותי והבדלי קיצור עלילות ארוכות והתמקדות ברעיון המרכזיים שבהן ושיפוט אסתטי בלבד, ולעולם לא שיפוט מוסרי, של מעשי בני אדם. בספריו העתידיים ימשיך בורחס באותה הדרך, אך ירחיב את היריעה בדבר השמטת הצורך להתייחס בדרך כלשהי לספר קיים ותוספת האפשרות להתבסס על ספרים שלא היו ולא נבראו. שימציא לצורך העניין. כמו כן, בספר הזה מתבסס בורחס על יסודות ההרפתקה שבעלילות שהוא מספר. גם בעתיד יעשה כן, אך יוסיף את האפשרות להתבסס על יסודות מטאפיזיים, תיאולוגיים ופילוסופיים שאותם ישאב ממקורות שונים.

בורחס תיאר את סיפורי הנובלות המופיעים בקובץ הזה כ"משחק הבלתי-אחראי של איש ביישן, אשר לא העז לכתוב סיפורים משלו, ועל כן שינעש את עצמו (לעיתים ללא כל צידוק אסתטי) בסילופם ובעיוותם של סיפורים שנכתבו על ידי אחרים". כאן אולי המקום לציין שבקובץ הזה נוסף ספור בשם "דאיש מהפנינה הנורדה". זהו הסיפור הראשון שבורחס פירסם, ועלילתו מתפתחת בפרברי בואנוס-איירס. כאן מתבסאת, לראשונה בצורה סיפור, אותה מיתולוגיה של בואנוס-איירס שבורחס ניסה לטפח בשירתו המוקדמת. הסיפור ראה אור ב־1933 וזכה להצלחה, שבורחס עצמו חתקשה להכנינה.

"דברי ימי תועבת העולם" מכיל את גרעין החידושים הספרותיים של בורחס, לא רק באשר לאותה פנייה למקורות אמיתיים או בדויים כמקד כתיבתו, אלא גם בנוגע לסגנון הכתיבה המיוחד שלו. על הסגנון הזה עוד נדבר בפרקים הבאים, אך כדאי בשלב זה להתייחס לפחות לכמה היבטים בולטים הקשורים בו והמופיעים כבר בספר הזה. כדאי לשים לב, למשל, לשם הקובץ עצמו, המצביע כבר לכדו על כמה מן המאפיינים של אותו סגנון ידוע. מבקרי ספרות שחקרו את עבודתו של בורחס נותנים להדגיש

שלושה-אלפים ושלוש-מאות המיליונים שנועדו לפסיות הצבאות, הפסל שהוקם לכבודו של פאלוצי; הרמוני קבלתו של הפועל Linchar ולצורך לינץ במהדורה השלוש-עשרה של מילון האקדמיה הספרדית ללשון...הרומפה המתועבת "אל מניסר" ... הצלב והנחש של הייטי, ...ההואגרה, אם הטנגו... וריקוד הקנדומבלה.

וכן הלאה וכן הלאה, עוד מיני שמות של אישים, אירועים ומקומות, חלקם מפורסמים יותר וחלקם פחות, קוראים מעטים יוכלו להבין מה הפשר המדויק של כל אחד ואחד מן השמות המוזכרים ברישימה הזאת, ולמעשה אין צורך להבין כל פרט ופרט בה. גם אם יטכרו לנו ש"אל מניסר" פירושו בספרדית "מוכר הבוטנים", עדיין נחשדה להבין מה בדיוק עושה את הרומבה הקרויה בשם הזה למתועבת כל כך אלא אם כן נכיר את המנגינה ואת הפופולריות הרבקה והמתושבת שלה, אשר בורחס לא רצה להמויץ את החוזנות ללעג לה. כל אחד מן הקוראים יבין, בסך הכל, את מה שיבין, בהתאם למשענו התרבותי. אך דבר אחד מצליח בורחס, בדרכו המיוחדת, להעביר לכל קורא: את ראייתו של אירועים היסטוריים כשרשרת מזוהה ונתונה לגחמית, שבה החלטתו שרירותית של אדם אחד משחררת סידרה אינסופית של תגובות, טיבות ומסובבים, שלא ניתן לצפותם מראש והם קשורים זה לזה בקשר הדוק ובלתי-צפוי. דמותו של אברהם לינקולן, המשי-מאות אלף חללים, מנגינת רומבה מתועבת וריקוד הטנגו – כל אלה לאס קאסאס. בורחס מאוהב ברעיון הזה של עולם, שבו כל האירועים קשורים זה בזה, והסיבתיים פועלת בדרך מזוהה. את הרעיון הזה, המופיע כאן בצורה גולמית, אנג שיכלול הטכניקה של הרשימות המפורטות, יפתח בורחס באמנות גדולה ביצירותיו העתידיות.

אפשר לראות אפוא כבורחס המוקדם של "תועבת העולם" את מבשרו של בורחס המאוחר. אך נראה, כי בהקשר הזה הכרחי לחזור ולהדגיש את דבריו של בורחס עצמו במאמר "קפאז ומבשרי": אולולי כתב בורחס את ספריו המאוחרים לא היינו אולי חשים באידינטיפיקציה של סגנונו כפי שהיא משתקפת בדברי ימי

ובסגנון האישי שפיתח עם הזמן. כפי שאמרתי, הוא היה חלק מקבוצות ספרותיות שהיו עסוקות מאוד במקומה הראוי של השפה בשירה, והוא גם חיפש באופן מודע דרכים חדשות ושונות מאלה שניסו בכתביהם המוקדמת. בורחס ראה בכתביהם כתיבה בארקות והגדיר אותה כמילים הבאות:

הייתי אומר שסגנון בארוקי הוא אותו סגנון אשר בכונה תחילה ממצה (או רוצה למצות) את אפשרויותיו, ואשר גובל בקריקטורה של עצמו... הייתי אומר שהשלב הסופי של כל אמנות הוא בארוקי, כאשר היא מציגה לראווה את אמצעיה ומפזרת אותם בקלות דעת. הבארוקים הוא אינטלקטואלי במהותו, וברנארד שו טען, שכל מלאכה אינטלקטואלית היא הומוריסטית.

ואגב, בנוגע לכותרת הספר מסביר בורחס: "הכותרת המונומט שנושאים עמודים אלה מכריזה מאלה על טבעה הבארוקי". הבארוקיות שבכתיבה מתבטאת בפן נוסף של סגנונו המתהווה של בורחס, והוא השימוש בטכניקה שהוא מכנה מכבד לספר בשם "פירוט בלתי-אחיד". הכוונה היא לרשימות ארוכות ומפורטות של כל מיני אובייקטים או אירועים שונים, שבורחס טורה לכלול בסיפוריו במטרה להעביר באופן בלתי-אמצעי וישיר מאוד רושם או מסר כלשהו. כאשר תיארתי את הסיפור על לוריס מורל, אמרתי שבורחס פותח אותו בתיאור ההשלכות של הכאת העבדים השחורים לאמריקה. הכאת העבדים השחורים נבעה מפעולתו של כומר נוצרי, פריי פרטולומה דה לאס קאסאס (Fray Bartolomé de las Casas). דמות היסטורית אמיתית הפעם, אשר רחמיו נכמרו על האינדיאנים, כאשר ראה את סבלם בעבודות הפוך שבהן הניספו. על פי בורחס, כאשר ראה את החלטה להחליף את האינדיאנים המסכנים בשחורים מסכנים גררה שרשרת ארוכה של אירועים, שתיאורם המפורט נשמע כך:

נעימות ה"בלח" של הנרי, הצלחתו בפריס של הצעיר האורוגוואי, הדוקטור דון פדרו פינאלי, הפרוזה הגולמית הנאה של דון ויסקנטה הוסי, אף הוא יליד אורוגוואי, מידותיו המיהולניות של אברהם לינקולן, המשמאות אלף החללים של מלהמת האחרים,

תועבת העולם". במוזן מסוים, דאזידיטניקטייה הוו לא הייתה
 מעזיה בקובץ המוקדם, אילמלא כתב בורחס את יצירתו המאוחרת.
 כשם שבורחס טען לגבי סופרים אחרים, שכל סופר יוצר את
 מברשיו, כך ניתן לומר שבורחס המאוחר יצר את עצמו כמבשר
 של יצירתו ב"דברי ימי תועבת העולם".